

La gran aventura

1.26/008

per CARLES ESPLA

Solament un periòdic estranger, que tinc a la vista en el moment d'escriure aquest article, remarca intencionadament el to comminatori que donà Gil Robles als seus discursos i declaracions d'Astúries. Amb aqueixos excessos oratoris del cap de la Ceda s'inaugurà l'interès polític de la setmana. Però aqueixes paraules amenaçadores foren jutjades a Madrid únicament pel seu interès immediat i anecdòtic. S'intentà veure en elles tan sols una actitud circumstancial respecte a certes determinacions imminents del Govern. Semblava que Gil Robles es limitava a donar forma política a les ferotges passions dels seus correligionaris asturians. És molt possible que sigui així i que tan curt, si bé cruel abast, tinguin les paraules del cabdill populista com l'observació del món polític madrileny. Però vist a distància, contemplat per ulls acostumats a examinar el procés de descomposició d'altres democràcies europees, el fenomen europeu ofereix perspectives de més fons. El periodista estranger que remarca les paraules de Gil Robles coneix el secret d'aquest llenguatge, que no és nou a Europa. L'han emprat quan anaven a la cerca d'una situació política homes que es valgueren de la democràcia fins que pogueren suprimir-la. Tinc per segur que el periodista estranger al qual em refereixo evocava l'exemple recent d'Àustria. Darrera de Gil Robles, com abans darrera de Dollfuss i ara darrera de Schuschnigg, s'aixeca la mateixa ombra clerical, i els dos moviments, el d'Àustria i el d'Espanya, tenen la mateixa inspiració vaticanista. El paral·lel és exacte. L'única diferència és que la línia austríaca ha estat traçada ja fins a una fita llunyana, mentre la línia espanyola es troba encara a meitat del trajecte.

¿Encerta el periodista estranger o encerten els observadors de curta vista del món polític madrileny?

No obstant creure-les destinades tan sols a exercir pressió sobre certes decisions governamentals que la massa popular espera amb ansietat, les paraules comminatories de Gil Robles han tingut repercussió política. La que poden tenir en la nostra política, alimentada a penes per l'eventualitat d'una crisi. Tot l'interès de la setmana s'ha tancat en aquesta qüestió: ¿provocarà l'actitud de la Ceda una crisi? No amagaven els amics de Gil Robles el seu pensament. La creien inevitable. I afegien: millor avui que demà. Amb l'esperança, naturalment, que la solució de la crisi els fos favorable. Ja veien Gil Robles a la Presidència del Consell. ¿No es complia així el programa assenyalat? Primera etapa: ajudar el Govern; segona, participar en el Govern; tercera: exercir plenament el Govern. Cobertes les dues primeres etapes, ¿podia frustrar-se la tercera? No ho creien fàcil els homes

de la Ceda, però, en últim cas, acceptaven la possibilitat d'una dissolució de Cortes, amb l'esperança de tornar al futur Parlament amb major nombre de diputats i aleshores ocupar el poder sense cap resistència. Confia la Ceda en un triomf electoral. Afirmen, almenys, que no tem les eleccions. No volem examinar el grau de sinceritat que posi en aqueixa creença. El que diem és que la fa jugar per a enfortir la seva posició política, i la llança als quatre vents com una amenaça. Arriben a dir els homes de la Ceda que ells facilitarien, de no venir ara el poder a les seves mans, la formació d'un Govern minoritari que tingués per única missió aprovar la pròrroga dels suposats i la llei electoral, i fer les eleccions. El que no facilitarien de cap manera és un Govern que prescindís d'ells i tractés de constituir amb l'ajut d'altres grups republicans una base parlamentària en les Cortes actuals. Volen tancar el camí a qualsevol solució que no els con-

dueixi a ells, immediatament o després de les eleccions, a ocupar íntegrament el poder. La situació parlamentària i política els afavoreix. Ningú creu que pugui subsistir la que avui existeix. La Ceda es considera amb força i amb mitjans per a intentar la seva gran aventura. I suposa que no li mancaran auxiliars i còmplices.

La gran aventura! No la temeriem si Gil Robles fos un polític conservador, un governant de dreta com els que han ocupat el poder en altres països democràtics i coadjuvat al funcionament normal del règim. Però Gil Robles no és un governant. Totes les seves propagandes porten un signe negatiu.

Ara mateix, amb tres ministres al Govern, parla com si estigués després de les responsabilitats del poder. Fora dels petits incidents de procediment parlamentari, en els quals ha mostrat certa soltura, no ha revelat cap capacitat per a una obra de govern seriosa i constructiva. L'atrau el comandament per afany persecutori, no per anhel creador. A les seves mans es desfaria la República i quedaria destrocada Espanya.

Si bé encara hi ha republicans que no volen veure el perill, l'amenaça és claríssima. La perceben no solament els homes d'esquerra, sinó les forces realment conservadores d'Espanya. Qui sigui veritable conservador ha d'alarmar-se davant d'aquesta aventura que ningú no sap com pot acabar en un país com Espanya, de reaccions tan violentes i misterioses.

A.P.C.E.

SIG.: 1.26/877